

תוכנית להכשרת עורכי פטנטים

עיצוב התוכנית:

עו"ד דר' רויה ישראלי, פוסקת בקניין רוחני, רשות הפטנטים
 עו"פ רימה שנדלזון-פוגץ', מובילת קבוצת עורכי פטנטים בחברות, אגודת עורכי הפטנטים
 עו"ד סער גרשוני
 עו"ד סער אלון
 עו"פ ועו"ד עינב זילבר, יושבת ראש, אגודת עורכי הפטנטים

ועדה מייעצת:

עו"פ דר' מירית לוטן, חברת הוועד המנהל, אגודת עורכי הפטנטים
 עו"פ ועו"ד דורית בינדר (שם טוב), חברת הוועד המנהל, אגודת עורכי הפטנטים
 עו"פ דר' סינתייה וב, חברת ועדת ביקורת, אגודת עורכי הפטנטים
 עו"פ ועו"ד רועי מלצר, חברת הוועד המנהל, אגודת עורכי הפטנטים
 עו"ד חגית הניג-פלד, יו"ר משותף, ועדת קניין רוחני ארצית, לשכת עורכי הדין
 עו"ד יורם ליכטנשטיין, יו"ר משותף, ועדת קניין רוחני ארצית, לשכת עורכי הדין
 עו"פ תמר מורג-סלע, אגודת עורכי הפטנטים
 עו"פ דר' מיכל פישר, אגודת עורכי הפטנטים

תוכנית להכשרת עורכי פטנטים

מבוא

מטרתו של מסמך זה היא לרכז את תחומי הידע והמיומנויות הנדרשים מעורך פטנטים, בהתאם לדרישות הרישוי בישראל ובהתאם לנסיון המצטבר של עורכי פטנטים.

הצורך בריכוז תחומי הידע והמיומנויות הנדרשים מעורך פטנטים, עולה בשל המגמות הבאות: עליה במספר המעוניינים להיכנס למקצוע; עניין בכניסה למקצוע של מנהלי קניין רוחני בחברות ושל בוחנים ברשות הפטנטים; שינוי בפריסת המתמחים בעריכת פטנטים בין המשרדים השונים, גדולים וקטנים.

מסמך זה מיועד להוות בסיס שיסייע בידי הגורמים הרלוונטיים להתוות מדיניות בעניין הכשרת עורכי פטנטים בישראל. כמו כן, המסמך מיועד לשמש ככלי עזר בידי אגודת עורכי הפטנטים וארגונים מקצועיים נוספים בתכנון פעילויות ההכשרה המקצועית שלהם. בנוסף, המסמך יסייע בפני המעוניינים להיכנס למקצוע עריכת הפטנטים בדרכם.

במסגרת המסמך נסקור את המסגרת הנורמטיבית לרישוי למקצוע עריכת הפטנטים – נתיבי הכניסה למקצוע והדרישות הקבועות בחוק. נאגד את רשימת המקורות המומלצת ומסגרת הדינים בתחומי הידע השונים בהם עוסק עורך הפטנטים. נפרט את המיומנויות הבסיסיות הנדרשות מעורך פטנטים ונצביע על הדרכים הקיימות לרכישתן. נציג את מרכיבי הפרקטיקה המקצועית ותהליכי העבודה המיטביים, ונאפיין תוכנית הכשרה עיונית כבסיס ותוספת להכשרה המעשית. נציין את תפקידי המאמן והמתמחה בתהליך הכניסה למקצוע. נציג נושאים להמשך בדיקה שקשורים לשיפור תהליך רכישת המקצוע.

מהות התפקיד - עורך פטנטים (עו"פ) הוא איש מקצוע בעל הסמכה מתוקף חוק, בפיקוח משרד המשפטים, ובעל השכלה טכנולוגית, המוסמך לתת שרות לגופים או פרטים בהקשר של זכויות קניין רוחני.

עורך הפטנטים מוסמך לייצג לקוחות בפני רשות הפטנטים ובתי המשפט¹ בנושאי קניין רוחני. הסמכות של עורכי פטנטים חופפת לחלק מסמכויות עורכי הדין, המוסמכים לייצג כל אדם בפני כל רשות.

עו"פ עוסק במגוון זכויות קניין רוחני – פטנטים (טכנולוגיה), סימני מסחר (זיהוי עם שירותים ומוצרים), עיצובים תעשייתיים, זכויות יוצרים, זכויות מטפחים (מוצרי חקלאות) וכן זכויות

¹ הייצוג בבית משפט מוסדר בסעיף 155 לחוק הפטנטים, ולפיו לעו"פ זכות לטעון בבית המשפט בשם בעל דין בהליכים לפי חוק הפטנטים, בכל עניין שנוגע להמצאה או לפטנט. בשלושה תנאים: א. באישור בית המשפט. ב. הטיעון אינו לעניין נקודה משפטית. ג. עורך הדין של אותו בעל דין נוכח בדיון באותה שעה.

קשורות. עבודתו של עורך הפטנטים היא עבודה מקצועית המשלבת משפט, טכנולוגיה ועסקים.

עו"פ מסייע לממציא/חברה להפיק את הערך המירבי של הקניין הרוחני שאותו הוא יוצר. השירותים של עורך הפטנטים לממציא ולחברה משתרעים על פני שלבים שונים בחיי המיזם או הפרוייקט – שלבי הייזום הראשונים, תחילת פיתוח ומימון, פיתוח מתקדם, פעולות עסקיות שונות כגון שיתופי פעולה, ייצור, מכירה ואף בזמן סגירת מיזם.

עורכי פטנטים עוסקים היום במגוון תפקידים ובמסגרות שונות, וביניהם מתן שירותי עריכת פטנטים ללקוחות במסגרת משרדי עורכי פטנטים, עורכי דין או בחברות; מנהלי קניין רוחני בחברות ובוחנים ברשות הפטנטים.

רישוי עורכי פטנטים

חיקוקים ומסמכים רלוונטיים:

- פרק ט' ובפרט סעיפים 142 – 145 לחוק הפטנטים, התשכ"ז – 1967 (להלן: "החוק") [[קישור לחוק](#)];
- תקנות 126 - 144 לתקנות הפטנטים (נוהלי הרשות, סדרי דין, מסמכים ואגרות), תשכ"ח – 1968 (להלן: "התקנות") [[קישור לתקנות](#)];
- הודעה בדבר אצילת סמכויות שרת המשפטים מיום 6.8.2014, (י"פ 6861 תשע"ד מיום 21.8.2014, עמ' 7662).
- [חוזר רשם 030/2014](#) מיום 17.3.2016 (להלן: "החוזר" או "חוזר הרשם") [[קישור לחוזר](#)]
- סעיפים 142-155 [לחוק הפטנטים תשכ"ז-1967](#).
- הודעת רשות הפטנטים באתר רשות הפטנטים בדבר [ריענון התמחות עורכי פטנטים](#).

מיומנויות

מיומנויות יסוד – אותן על המתמחה לרכוש במהלך ההתמחות, **מיומנויות מתקדמות** – אשר יירכשו במהלך הנסיון המצטבר במקצוע.

מיומנויות יסוד בפטנטים

- **ניתוח מוצר ותהליך והגדרת אמצאה**
 - זיהוי הבעיה אותה המוצר או התהליך באים לפתור או זיהוי השיפור המוצע למוצר או לתהליך ("שלב א").

- זיהוי הידע הקודם הקרוב הרלבנטי וזיהוי ההבדלים ("שלב ב")
- הגדרת האמצאה: זיהוי מרכיבי המוצר המינימליים ו/או שלבי התהליך המינימליים לאור שלב "א" ושלב "ב" והגדרתם המילולית, בסיוע שרטוט במידת הצורך, בדרך המאפשרת את בחינת כשירותם לפטנט לפי סעיפים 4 ו-5 לחוק הפטנטים.

- קריאת פרסומים קודמים וניתוח שאלת הכשירות של האמצאה לפטנט

- זיהוי הרלוונטיות של הפרסום הקודם לאמצאה.
- ניתוח הכשירות לפטנט של האמצאה לאור הפרסום הקודם רלוונטי.
- בדיקת סטטוס ותוקף פטנט מבחינה פורמלית באתר רשות הפטנטים לכל הפחות בישראל, ארה"ב, אירופה ו-PCT.

- הכרת סוגי חיפושים וחוות דעת וההבדלים ביניהם

- חיפוש פטנטביליות
- Validity search
- Freedom to Operate (FTO) search

- הכרת מאגרי מידע, חיפושי פטנטים, תיק בחינה ממוחשב

- ישראל, ארה"ב, אירופה
- CCD ,Global Dossier - FivelPOffices.org
- Google Patents
- סיווגי פטנטים ושימוש בהם לחיפוש

- כתיבת פירוט בקשת הפטנט לאמצאה – תביעות, תיאור (תיאור כללי והדגמות),

שרטוטים

- כתיבת מערכת תביעות ממצה ומקיפה לאמצאה
- הכנת שרטוטים
- הכנת שלד הפירוט – מבנה, תוכן
- כתיבת התיאור
- הדגמות
- התייחסות בפירוט לידע קודם

- ניתוח השגות בדוחות בחינה והכנת תשובה לדוחות בחינה

- הכרת הנהלים והתנסות בניתוח ומענה לדוחות בחינה לכל הפחות בישראל, ארה"ב ואירופה.
- הכרת מבנה ותכולת תיק פטנט ברשות הפטנטים בישראל, ארה"ב, אירופה ו-PCT לכל הפחות.

- דיון בשאלות הקשורות להפרת פטנט

- מהי הפרת פטנט;

- מה נחשב ומה לא נחשב הפרת פטנט;
- כיצד נקבעת הפרת פטנט;
- פרשנות תביעות, מבחני הפרת פטנט (doctrine of equivalents vs. (essence of the invention
- סוגים של הפרה: הפרה ישירה והפרה שאינה ישירה (contributory induced infringement, infringement
- טיעוני הגנה נגד טענת הפרה (invalidity למשל)
- בדיקת סטטוס ותוקף פטנט מבחינה פורמלית והתנסות לכל הפחות באתר רשות הפטנטים בישראל, ארה"ב, אירופה ו-PCT.

- הכרת עקרונות ניהול הליכים ברשות הפטנטים ובתי משפט

- הליכי התנגדות לפטנט

- בעלות, תוקף, העברות

- רישום שם ממציא
- בעלות באמצעות
- אמצאות שירות
- העברת בעלות ורישומה (הסכם; אקטים משפטיים כגון מיזוג וירושה)
- הזכות לתביעת דין קדימה והעברתה
- רשיונות
- הצהרות ממציאים
- חידושים
- פקיעת תוקף פטנט, החזר תוקף

- תקצוב פטנטים ולוחות זמנים

- מסלולי הגשה ועלויות טיפוסיות: הגשה לאומית לכל הפחות בישראל, ארה"ב, אירופה. מסלול PCT.
- מסלול חיי פטנט – לכל הפחות הגשת בקשה ארעית בארה"ב כבקשה ראשונה והגשת בקשה בישראל כבקשה ראשונה.
- מרכיבים הקובעים את עלות ההגשה לכל הפחות בישראל, ארה"ב, אירופה ו-PCT.
- חובת תרגומים ועלויות.

- הכרת היבטים נוספים:

- אמצאות ביטחוניות וקבלת אישור להגשה בחו"ל.
- צווי הארכת תוקף פטנט.
- אמצאות שירות, הועדה לפיצויים ותגמולים.
- רפואה מותאמת אישית

- סוגיות הקשורות לפטנטים בביוטכנולוגיה (למשל DNA, RNA, חלבון, תאים, תאי גזע וכו')
- Plant Patents וזכויות מטפחים
- הגנה על מעגלים משולבים
- SEP – Standard Essential Patents and FRAND
- WIPO כארגון וכמקור לידע – כללים ודרישות, IP Diagnostic Tool, IP Statistics, Publications

- הכרת השונה והדומה בדינים השונים - דיון השוואתי - ישראל, ארה"ב, אירופה, סין, הודו, יפן - ומשמעויות מעשיות בנושאים הבאים:

- הדרישות לכשירות לפטנט: הזכות לפטנט, אמצאה כשירת פטנט, חידוש, התקדמות אמצאתית, כל הקודם זוכה, אמצאה אחת, סייגים למתן פטנט (למשל, שיטות לטיפול בגוף האדם, שיטות ומוצרים מבוססי תוכנה)
- דין קדימה, זכאות לדין קדימה
- חידוש, מה נחשב ידע קודם ואופן הניתוח של התקדמות אמצאתית. תפישות שונות לגבי חידוש והתקדמות אמצאתית. Problem solution approach.
- פרסום ותקופת חסד
- מערכת הפטנטים ועיקרי שיטת הפטנטים במדינות השונות
- חפיפה ו- Double Patenting
- אמצאות שירות
- הליכי קיבול
- הליכי התנגדות לפטנט והתערבות צד ג'
- Utiliy Model
- חידושים

דיון אינטגרטיבי בסוגיות הבאות:

- התביעות בפטנט – קטגוריות, שיטה – סדר הצעדים, התנאים לביצוע הצעדים, מכשירים בהם נעשה שימוש, חומרים. מוצר – מרכיבים. חלופות. שימוש חדש. Product by process. תביעות תלויות ובלתי תלויות. דרך התליה. מספר תביעות. מבנה תביעה בלתי תלויה. המבוא לתביעה.
- הדרך לפטנט – שלבי הבחינה, לפי תור/בקשה לבחינה, בקשות נוספות, חומר חדש – בקשות המשך בחלקה (פטנט מוסף, Continuation in Part -CIP) וההבדל בין בקשת חלוקה (Divisional) ובקשת המשך (Continuation). פטנט מוסף. תיקון הפירוט לפני ואחרי קיבול. התנגדות, pre/post grant opposition, reissue בארה"ב.

- אסטרטגיות שונות להגשה בינ"ל – דין קדימה, בקשות פטנט ארעיות, אמנות כגון אמנת פריס ו-PCT, ידיעה על קיומן של מערכות הגשה איזוריות נוספות.
- PPH – Patent Prosecution Highway, מנגנונים לזירוז בחיה.
- מעורבות צד ג' בהליכי בחינה ותקיפת פטנט
- פרשנות תביעות, מבחני הפרת פטנט
- שימוש, אכיפת זכויות פטנט, גישות לקביעת היקף התביעות, רטרואקטיביות ופרסום מוקדם, סימון פטנטים, הליכים במכס – ארה"ב וסין

מיומנויות בסימני מסחר

- בחירת סימן

- ביצוע חיפוש במאגרים.
- הכרת סוגי סימנים וכשירותם.
- סיווג פרטת הסחורות.
- המאפיינים העסקיים של הסימן; מיתוג.

- ניתוח סימנים, כשירות לרישום והפרת סימן

- הבנת המרשם, חיפושים, סיווגים.
- בדיקת סטטוס סימן מבחינה פורמלית באתר רשות הפטנטים בישראל, ארה"ב, אירופה ו-WIPO.

- הגשת בקשה לסימן

- שימוש באתר המקוון
- הגשת בקשה לרישום בישראל, הגשת בקשה בינלאומית (פרוטוקול מדריד)

- ניתוח השגות בדוחות בחינה והכנת תשובה לדוחות בחינה

- הכרת הפרוצדורה והתנסות בניתוח ומענה לדוחות בחינה לכל הפחות בישראל, ארה"ב ואירופה.
- הכרת מנגנונים אפשריים להתגברות על ליקויים.
- הכרת מבנה ותכולת תיק סימן ברשות הפטנטים בישראל, ארה"ב ואירופה

- הכרת הסוגיות נוספות ומשמעותן המעשית:

- סימן מסחר מוכר היטב
- גניבת עין, הוכחת מוניטין
- כינויי מקור

מיומנויות בזכויות יוצרים

- מושגי יסוד בזכויות יוצרים: יצירה, יצירה מקורית, זכות כלכלית, זכות מוסרית, סוגי היצירות המוגנות ושאינן מוגנות, יצירה נגזרת, "מקובעת", זיקה לישראל, יצירה ישראלית,
- זכויות היוצרים באמנות בינלאומיות וביטוין בחוק הישראלי: TRIPS, אמנת רומא, אמנת ברן
- בעלות ביצירה, שימוש ביצירה, שימוש בחומרים מהרשת
- תקופות ההגנה
- הפרה, שימוש הוגן, תרופות וסעדים (צו מניעה, פיצויים ללא הוכחת נזק (סטטוטורי), פיצויים ממשיים (עם הוכחת נזק), צו הגבלת גישה, חשיפת מפר (ייחודי לזכויות יוצרים), עונשין (עבירה פלילית), קובלנה פלילית פרטית, עיכוב/השמדה במכס של עותקים מפרים).
- הגנה על טכנולוגיה - אפליקציה ותוכנת מחשב: הגדרת תוכנת מחשב בהיבט זכויות יוצרים. הגנה על תוכנה בזכויות יוצרים לעומת עיצובים ולעומת פטנט.
- קוד פתוח ותוכנה חופשית, סוגי רישיונות.

מיומנויות בעיצובים

- **עיצוב מוצר**
 - מאפיינים פונקציונליים ועיצוביים של מוצר.
 - המאפיינים העסקיים של העיצוב; מיתוג; השפעה על תכנון המוצר.
 - תיאור ויזואלי של מאפיינים עיצוביים בתלת מימד ודו-מימד.
- **ניתוח עיצובים, כשירות לרישום והפרת עיצוב**
 - הבנת המרשם, חיפושים, סיווגים.
 - חידוש, אופי ייחודי, ניתוח הכשירות לעיצוב לאור פרסום רלוונטי.
 - בדיקת סטטוס ותוקף עיצוב מבחינה פורמלית באתר רשות הפטנטים בישראל, ארה"ב, אירופה ו-WIPO.
 - ניתוח העיצוב ושאלת ההפרה.
- **כתיבת בקשת עיצוב והגשתה**
 - כתיבת תיאור מילולי
 - הכנת תמונות/שרטוטים, תקינות התמונות
 - הגשת בקשה לעיצוב בישראל, הגשת בקשה בינלאומית

- **ניתוח השגות בדוחות בחינה והכנת תשובה לדוחות בחינה**
 - הכרת הפרוצדורה והתנסות בניתוח ומענה לדוחות בחינה לכל הפחות בישראל, ארה"ב ואירופה.
 - הכרת מבנה ותכולת תיק פטנט ברשות הפטנטים בישראל, ארה"ב, אירופה ו-PCT לכל הפחות.
- **חוק העיצובים, פקודת המדגמים ותקנות. מנגנון Hague ובקשת פטנט בינלאומית**

ניהול הליכים ברשות הפטנטים ובתי משפט

עורך הפטנטים מוסמך לייצג כל לקוח בכל הליך בפני רשות הפטנטים לפי סעיף 154 לחוק. עורך פטנטים מוסמך לייצג כל לקוח בפני בית המשפט בנושאי קניין רוחני, לפי לסעיף 155 לחוק: לעורך פטנטים זכות לטעון בבית המשפט בשם בעל דין בהליכים לפי חוק הפטנטים, בכל עניין שנוגע להמצאה או לפטנט, בשלושה תנאים: א. באישור בית המשפט. ב. הטיעון אינו לעניין נקודה משפטית. ג. עורך הדין של אותו בעל דין נוכח בדיון באותה שעה.

פרק זה בתוכנית דן בהליכים מעין-שיפוטיים בפני הרשות ובהליכים בפני בית משפט ומתמקד בתחום הפטנטים:

- **הכרת ההליכים השונים** (הליכים חד צדדיים – השגה על החלטת בוחן כהחלטת ביניים או סירוב; הליכים דו-צדדיים: התנגדות למתן פטנט, בקשה לביטול פטנט), סדרי הדין בהליכים השונים, אפשרויות השימוש בהליכים, לוחות הזמנים האופייניים, אופי הדיון בשלבים השונים.
- **הכרת העקרונות הבאים:** דיני הראיות, העדת מומחה, תצהיר מומחה, הוכחת הידע הכללי בתחום, הוכחת הידע הקודם, הסטנדרט של 'בעל מקצוע ממוצע'.

ההתמחות

ישנן מספר דרכים להיכנס למקצוע עריכת הפטנטים – התמחות במשרד לעריכת פטנטים או במחלקת פטנטים במשרד לעריכת דין, התמחות בחברה תעשייתית, עבודה כבוחן פטנטים ברשות הפטנטים. לכל אחת מדרכי הכניסה האלו, יש את תחומי המיקוד והדגשים האופייניים וכפועל יוצא, ישנם תחומים שאינם בליבת ההתנסות השוטפת באותה הדרך. בכל אחת מהדרכים, הכניסה למקצוע דורשת בסיס עיוני והכשרה מעשית בפיקוח והנחיה של מאמן. נדרש כי תקופת ההתמחות תיוחד להכשרה למקצוע. על המתמחה בעריכת פטנטים להפיק

את המירב מתהליך ההתמחות – בפן העיוני ובפן המעשי, וכן להשלים את הידע וההתנסות המעשית.

קורס הדרכה

בשנת 2021 התקיים קורס למתמחים במתכונת ניסיונית ("פיילוט"). הקורס כלל הדרכה עיונית בהתאם למסגרת המוצגת בסעיף 1, וכן סדנא לקריאה וכתיבה של פטנטים, כמפורט בנספח 2.

תפקידי המאמן

למאמן תפקיד מרכזי וחיוני בתהליך ההכשרה של המתמחה בתקופת ההתמחות, והוא גורם משפיע ומרכזי באיכותה של ההכשרה, בהעשרתה ובשיפור השפעתה על המתמחה, עורך הפטנטים לעתיד.

על המאמן לוודא כי המתמחה רוכש את הידע העיוני הנדרש במהלך תקופת ההתמחות, בהתאם לתחומי המיקוד המתאימים לו ובהמשך, משלים את רכישת הבסיס העיוני לקראת מועד הבחינה בדינים.

על המאמן לאמן את המתמחה במיומנויות היסוד במהלך תקופת ההתמחות, בהתאם לתחומי המיקוד המתאימים לו.

דיווח על התמחות ייעשה באמצעות טופס הודעה על תחילת התמחות וטופס דיווח על אמצע/סיום התמחות (ראו [חוזר רשם 030/2014](#) מיום 17.3.2016). על מאמן להודיע לרשות על תחילת התמחות של מתמחה. על מאמן להגיש דוח התמחות בתום כל שנת התמחות ובסיום התמחותו של המתמחה אצלו. הדוח יכלול פרטים בדבר התחומים שבהם עסק המתמחה וסוגי הפעולות אותן ביצע; תיאור כללי של היקף העיסוקים האמורים; ופרטים בדבר היקף המשרה בה הועסק המתמחה בתקופה הדיווח.

להוכחת התמחות תשמש תעודה מאת המאמן ובה יפורטו סוג העבודה שבה הועסק המתמחה, מספר שעות העבודה בשבוע, והעבודה הנוספת שעבד המתמחה בתקופת התמחותו – אם היתה כזו; הרשם רשאי לדרוש מהמתמחה להראות חמש דוגמאות משטחים שונים של עבודה של עורך פטנטים, שביצע בתקופת ההתמחות תחת השגחת מאמנו ולפי הוראותיו.

התמחות במפעל תעשייתי

בהתאם לחוזר רשם 030/2014 מיום 17.3.2016, התמחות במחלקת פטנטים של מפעל תעשייתי תוכר לצורך קבלת רישיון עורך פטנטים ככל שזאת נערכת בפיקוחו ובאחריותו

הישירה של עורך פטנטים העובד במפעל התעשייתי ובעל רישיון לעריכת פטנטים שלוש שנים לפחות.

המציאות השכיחה היא, כי מפעלים תעשייתיים רבים ביטלו את מחלקות הפטנטים ובמקביל, חלה עליה במפעלים התעשייתיים המחזיקים מנהל קניין רוחני. מיעוטם של מנהלי הקניין הרוחני בחברות הם עורכי פטנטים ורובם – בעלי רקע טכנולוגי ללא הכשרת עורכי פטנטים. נראה שישנה התעניינות בקרב מנהלי הקניין הרוחני להתפתח מקצועית כעורכי פטנטים.

הבחינה

במוקד דרישות הרישוי הן הבחינה בדינים (בחינה בעל פה) ועריכת בקשה לפטנט.

חומר הבחינה בדינים לפי תקנה 128 לתקנות: דיני הפטנטים, המדגמים/עיצובים וסימני המסחר בישראל; עיקרי דיני זכות היוצרים בישראל; עיקרי הדינים המהותיים של הפטנטים, המדגמים/עיצובים וסימני המסחר בארצות התעשייתיות; עיקרי הדינים הבין-לאומיים בשטח ההגנה על הקניין הרוחני והתעשייתי; דיני ראיות במידה הדרושה לניהול הליכים בפני הרשם. רשימה של עיקרי הדינים בישראל מצויה בנספח א'.

הבחינה לעריכת פירוט לפי סעיף 130 לחוק הפטנטים: הנבחן יידרש לערוך בשפה רשמית או באנגלית לפי בחירתו פירוט המתאר אמצאה עליה יתנו לו בכתב הסברים ופרטים, ועל הפירוט למלא אחר דרישות החוק והתקנות בקשר לתכנון ולצורתו.

שחרור מועמדים מבחינת ההסמכה בעל פה: חוזר הרשם מאפשר לשחרר מועמדים מבחינת הסמכה בעל פה. זאת לפי סעיף 143(ג) לחוק הפטנטים המסמיך את שר המשפטים לשחרר סוגי מועמדים מחובת בחינה אם ניתן להוכיח, בדרך אחרת שנקבעה, שיש להם את הידיעות הדרושות בבחינה. תקנה 135 לתקנות קובעת כי ניתן להגיש לשר המשפטים בקשה לפטור מהבחינה בעל פה על ידי הוכחת הידיעות הדרושות כאמור בסעיף 143(ג) לחוק בהתבסס על כך שרכש אותן המועמד במוסד להשכלה גבוהה או במוסד אחר בלימודים סדירים וניתנה לו תעודה על כך. הסמכות האמורה הואצלה על ידי שרת המשפטים בהודעה דלעיל לרשם הפטנטים.

מועמד המבקש שחרור מחובת הבחינה בעל פה יעמוד בתנאי תקנה 135 לתקנות לעניין רכישת הידיעות הדרושות בבחינה בעל-פה בנושאים המפורטים בתקנה 128 לתקנות, אם יוכח להנחת דעתו של הרשם כי מבקש הפטור עומד בתנאים הבאים: הידיעות הדרושות נרכשו בתכנית לימודים לתואר מוסמך במשפטים (LL.M. או M.A.) המתמקדת בלימודי דיני הקניין הרוחני ושאושרה על ידי המועצה להשכלה גבוהה, במוסד להשכלה גבוהה או במוסד אחר

בלימודים סדירים. תכנית הלימודים האמורה כוללת קורסים בתחומים המקבילים לכל הנושאים הנכללים בחומר לבחינה בדינים על פי תקנה 128 לתקנות. המבקש מדורג בשני העשירונים העליונים של בוגרי התכנית באותה שנה בה סיים. המבקש נכח בלפחות 80% מהשיעורים בכל אחד מהקורסים האמורים בס"ק 7.2.

שיפור תהליך רכישת המקצוע - נושאים לבדיקה

במהלך העבודה על מסמך זה והכנת תוכנית הפיילוט, התבררו נושאים מסויימים כנושאים שיש מקום לבדוק ולשקול את השפעתם על שיפור תהליך רכישת מקצוע עריכת הפטנטים, וכפועל יוצא, על איכות השירות הניתן בישראל לבעלי זכויות קניין רוחני. בכוונת אגודת עורכי הפטנטים בישראל להעמיק ולדון בנושא ולבחון היבטים כגון הדרכת מתמחים, הדרכה למאמנים, תקופת ההתמחות של של מתמחה שעבודתו העיקרית היא כמנהל קניין רוחני בחברה תעשייתית, ואולי נושאים נוספים.

רשות הפטנטים עדכנה על כוונתה לבחון את מתכונת הבחינה לעריכת פטנטים.

רשימת עיקרי הדינים בישראלרשימת חוקיםפטנטים:

- ישראל:

- חוק הפטנטים, התשכ"ז-1967.
- תקנות הפטנטים (הארכת תקופת הגנה - סדרי דין בבקשה לצו, בהתנגדות לצו ובבקשה לביטול), התשנ"ח-1998.
- תקנות הפטנטים (נוהלי הרשות, סדרי הדין, מסמכים ואגרות) תשכ"ח - 1968.
- תקנות הפטנטים (יישום האמנה בדבר שיתוף פעולה בענייני פטנטים), תשנ"ו - 1996.
- חוקים ותקנות PCT
- אמנות, הסכמים וגופים בינלאומיים בנושא פטנטים וקניין רוחני כללי:
 - אמנת פריס
 - PLT – Patent Law Treaty
 - PCT – Patent Cooperation treaty
 - אמנת בודפשט (מיקרואורגניזמים)
 - אמנת שטרסבורג (סיווגים)
 - TRIPS והשפעתו בישראל, ארה"ב וסין לכל הפחות, WTO
 - חוק לתיקון דיני הקניין הרוחני (התאמה להוראות הסכם הטריפס), התש"ס-1999, סעיף 1
 - הסכמים אזוריים - African Regional Intellectual Property Organization (ARIPO), Eurasian Patent Organization (EAPO)
- ארה"ב
 - Title 35 of the United States Code
 - MPEP, USPTO
- אירופה
 - Unified Patent Court, EU, EPO, EPC

סימני מסחר, כינויי מקור:

- ישראל

- פקודת סימני מסחר (נוסח חדש), תשל"ב - 1972 תקנות סימני המסחר, 1940

- תקנות סימני מסחר (יישום פרוטוקול מדריד), תשס"ז - 2007
- חוק הגנת כינויי מקור וציונים גיאוגרפיים, תשכ"ה - 1965 –
- תקנות כינויי מקור (סדרי רישום של כינויי מקור שארץ מקורם היא ישראל), תשכ"ו - 1966
- תקנות כינויי מקור (סדרי רישום של כינויי מקור שארץ מקורם היא ארץ-חוץ), תשכ"ז - 1967
- תקנות הגנה על כינויי מקור (הנהל בוועדות ערר), תשכ"ז - 1967

אמנות והסכמים בינלאומיים

- פרוטוקול מדריד (אמנה בינלאומית לרישום סימנים), 1989
- הסכם ליסבון להגנה על כינויי מקור

עיצובים ומדגמים:

- ישראל
- חוק העיצובים התשע"ז-2017
- פקודת הפטנטים והמדגמים
- תקנות העיצובים התשע"ט - 2019
- תקנות המדגמים
- WIPO - אמנת האג

סודות מסחר, מוניטין וסימן מסחר לא רשום

- ישראל
- חוק עוולות מסחריות, התשנ"ט – 1999

רשימת הסכמים בילטרליים בנושא PPH (קישור)

- הסכמים בילטרליים עם סין, ארה"ב ו-EPO
- שיתופי פעולה במסגרת גלובל PPH
- הסכמים בילטרליים לגבי חיפוש ובחינה בינלאומיים עם ארה"ב וגאורגיה

חומרי רשות הפטנטים: חוזרי רשם, הוראות העבודה

- חוזרי רשם מעודכנים
- הוראות עבודה לבוחני פטנטים
- הוראות עבודה לבוחני סמני מסחר
- הוראות עבודה לבוחני עיצובים

נספח 2

סדנת מבוא לכתיבה וקריאה של פטנטים

מקצוע עריכת הפטנטים הנו מקצוע מורכב, הדורש לימוד מעמיק והתנסות ממושכת. הכתיבה והקריאה של פטנטים הן מיומנויות היסוד של מקצוע עריכת הפטנטים. ההכשרה לעריכת פטנטים מבוססת על לימוד בדרך של התנסות ארוכת טווח בהנחיית בעל מקצוע מיומן. לניסיון המצטבר יש ערך רב.

החשיבות של איכות בקשת הפטנט הנה קריטית ללקוח ולעסקיו. טעויות הנופלות במסמך הפירוט אינן בנות תיקון בשלבים מאוחרים של בחינה ואכיפה ונזקן יכול להיות, במקרים מסויימים, יקר לאין שיעור.

עורך פטנטים צעיר, אף עם עמד בהצלחה בבחינות לעריכת פטנטים, ראוי שיצבור את הניסיון הנדרש בטרם יטפל בעצמו, ללא ליווי של עורך פטנטים מנוסה, בהכנה של בקשות פטנט ובבחינתן. מומלץ כי המתמחה ועורך הפטנטים הצעיר יכינו לפחות 20 פירוטים ויטפלו לפחות בעשרה הליכי בחינה בהנחיית מאמן בטרם יחלו בטיפול במשימות אלו באופן עצמאי.

סדנת המבוא, כשמה כן היא – מטרתה להקנות בסיס עיוני והתנסות ראשונית למתמחה כמבוא ללימוד המעשי של עריכת פטנטים במסגרת ההתמחות.

עריכת פירוט מלא על כל חלקיו, הנה משימה שדורשת בדרך כלל, מספר עשרות של שעות; בהתאם לתקנה 130 לתקנות הפטנטים (נהלי הרשות, סדרי הדין, מסמכים ואגרות) תשכ"ח-1968, החלק של עריכת פירוט במסגרת הרישוי לעריכת פטנטים מתוכנן למספר שעות מצומצם. סדנת המבוא מתוכננת במתכונת פרק עריכת הפירוט במסגרת הרישוי לעריכת פטנטים, ותבסס על בחינות העבר.

סדנת המבוא תכלול תכנים עיוניים שיפורטו להלן, והתנסות מעשית. ההתנסות המעשית תכלול תרגול מונחה וכן תרגול עצמי בזוגות או בצוותים אשר במסגרתו המשתתפים בסדנא יתנו משוב למשתתפים אחרים.

תכנים עיוניים:

- **הרצאת מבוא:** החשיבות של בקשת פטנט כתובה היטב לעסקי הלקוח. היבטים שונים להערכת איכות הפירוט - בעיני בוחן פטנטים, בית המשפט והליכי אכיפה, לצרכי גיוס כספים ושיתופי פעולה. היבטים בינלאומיים. דוגמאות.
- **תיאור אמצאה:** ניתוח מוצר/תכונה במוצר וזיהוי אמצאה להגנה בפטנט, מתודולוגיה של תיאור אמצאה, דוגמאות מתחומים טכנולוגיים שונים.

- **תיאור אמצאה לאור ידע קיים:** ניתוח חדשנות לעומת ידע קיים. תיקון הגדרת אמצאה לאור ידע קיים.
- **פירוט:** מבנה וחלקי הפירוט, היחסים בין חלקי הפירוט. דיות הפירוט. יישומים, דוגמאות והכללות. שרטוטים.
- **קריאת פטנטים:** חלקי הפטנט והיחסים ביניהם, ניתוח מערכת תביעות, היחסים בין התביעות לשרטוטים ולתיאור המפורט, גישות לקריאת פטנט – בזמן עריכת פירוט, במסגרת חיפוש, ניתוח פטנטים של אחרים. קריאת פטנטים על ידי בוחן פטנטים. קריאת פטנטים על ידי ליטיגטור.
- **פרק התביעות:** סוגי תביעות. התביעות לעומת תיאור האמצאה. התביעות לעומת הידע הקיים הידוע.
- **תהליך הכתיבה:** תכנון תהליך הכתיבה, קשיים בתהליכי כתיבה, אוצר מילים, סגנון הכתיבה של בקשות פטנט, היערכות לכתיבה, קורא שני ובקרת איכות, ליטוש ועריכה.

מבוא להכשרה מעשית:

- תרגול מונחה של העקרונות העיוניים בשימוש הדוגמא הנאיבית: התרגול יבוצע תוך כדי ההדרכה, ויידון כחלק מההדרכה.
- תרגול עצמי קבוצתי/בזוגות: תרגולים על בסיס בחינות עבר. עבודה בזוגות: כל אחד כותב, וגם בודק את הכתיבה של בן זוגו לתרגול.
- להלן לינק למאגר הבחינות בכתב בשנים קודמות, אשר יהווה את הבסיס לתרגול:

<https://www.justice.gov.il/Units/RashamHaptentim/about/Patentattorneys/Pages/exams2018.aspx>